

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tujce dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Na naročbo, brez istodobne vpošiljatve naročnine, se ne osira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

Telefon št. 34.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim bo potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo ob pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha in da dobé vse številke.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Vse leto . . . gld. 13.— | Četrta leta . . . gld. 3-30
Pol leta . . . „ 6-60 | En mesec . . . „ 1-10
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. več na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Vse leto . . . gld. 15.— | Četrta leta . . . gld. 4.—
Pol leta . . . „ 8.— | En mesec . . . „ 1-40
Naroča se lahko z vsakim dnevom, a hkratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira vsakemu, kdor ne vpošlje iste ob pravem času.

Upravnništvo „Slovenskega Naroda“.

Zopet naskok na naše učiteljstvo.

Objavili smo že, da je bil gospod Janko Toman, marljivi in ugledni nadučitelj v Moravčah, izvoljen za ondodnega župana. Ta izvolitev ni bila vseč klerikalni gospodi, ki zavida vsakemu učitelju, če ima kaj ugleda pri narodu. Skušala je ta gospoda vplivati na gospoda Tomana in na občinske odbornike. Ko ni ničesar dosegla, zatekla se je pred okrajnega glavarja v Kamniku, ki že od nekdanj ljubkuje s klerikalno stranko, prej kot ne zategadelj, da lažje prikrije pred svetom pomankljivo in dostikrat slabo upravljanje izročene mu okrajne glavarije. C. kr. okrajni glavar Friedrich je o ti stvari takoj sporočil c. kr. okrajnega šolskega sveta načelniku Friedrichu, in leta se je pohitel izdati ta-le ukaz, ki v slovenskem prevodu tako-le slove:

Št. 759/O. Š. S.

V Kamniku, 26. novembra.

Gospodu nadučitelju Janko Tomanu v Moravčah.

Glasom naznanila tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva z dne 24. novembra 1899, št. 16433, ste bili Vi pri 23. t. m. vršivši se županski volitvi izvoljeni župa nom občine Moravče.

Župansko mesto ni pri Vaši službi samo postranski opravek, nego postranska služba, ki bo vsled velike obsežnosti moravške občine Vam jemala čas na škodo točne izpolnitve Vašega poklica, ki bi utemeljila domnevanje pristranosti pri izvrševanju učiteljskega poklica in bi dala povod komplikacijam, slednje dvoje toliko bolj, ker niste bili izvoljeni soglasno, ampak s tesno absolutno večino glasov.

Temeljem § 17. al. 1 in 12 zakona z dne 9. marca 1879, dež. zak. št. 13, § 41. zakona z dne 29. aprila 1873, dež. zak. št. 22. in § 20 kranjskega občinskega reda z dne 17. februarja 1866, dež. zak. št. 2, po kateri zadnji določbi imajo javni učitelji pravico odkloniti izvolitev za obč. odbornike ali člene občinskega načelnštva, ukazujem Vam s tem, da se poslužite te pravice in se odpoveste županstvu v Moravčah. O izvršitvi tega pričakujem tekom treh dni poročila. Ker opravljate, kakor se čuje, še druge postranske posle, jih morate v določenem roku tu sem naznaniti.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku.

Predsednik: Friedrich I. r.

Gospod Friedrich se sklicuje pri ti svoji ordonanci na zakon z dne 9. marca 1879, št. 13 dež. zak. in sicer na § 17. ali 1. in 12. Pred vsem usojamo se tukaj opozarjati, da bi bilo gospodu okrajnemu glavarju Friedrichu le želeto, da bi vselej in povsod razvijal energijo in inicijativo — to zadnje je beseda, ki je v c. kr. okrajnem glavarstvu v Kamniku skoraj nepoznana! — kakor ju je razvil načelnik c. kr. okrajnega šolskega sveta, gospod Friedrich v ti zadevi. Žalibog, energija v ti zadevi pa ni bila na mestu!

Pregledali smo § 17. zgoraj omenjenega zakona, ali prišli smo do prepričanja, da ima zakon v obeh le konkretne okolščine, da ima v obeh utemeljene in že obstoječe pritožbe, nikakor pa nima zakon v obeh bojazni pred kako nerodnostjo, ki morda v bodoče nastati utegne. Sicer je pa tudi istina, da je načelnik c. kr. okrajnega šolskega sveta kot tak daleč prekoračil svoj delokrog, ker je smel odlok takega ali jednacega obsega izdati samo vsled gremialnega sklepa c. kr. okrajnega šolskega sveta, ne pa na lastno roko, o koji je notorično, da je le redkokdaj nezmotljiva. Že radi zadnje okolščine je izdani odlok ničen in nezakonit.

Čisto neumestno je sklicevanje na § 41. zakona z dne 29. aprila 1873, št. 22 dež. zak. Skoraj nismo hoteli verovati svojim očem, da se je pri navedbi, kakor je ona z dne 26. novembra št. 759, smel uporabiti § 41. omenjenega zakona. Če se pri c. kr. okrajnem glavarstvu vsak zakon tako napakno uporablja, kakor se je uporabil zakon z dne 29. aprila 1873. na predležeči slučaj, ni čuda, da nočejo potihnuti v javnosti pritožbe proti c. kr. okrajni glavarji v Kamniku! Omenjeni zakon prepoveduje namreč učitelju, prevzeti kak postranski opravek, ki se ne strinja s častjo in ugledom njegovega stanu. Če učitelj opravlja častno službo župana, podpira — po našem mnenju — javne koristi, po mnenju gospoda Friedricha pa izvršuje posel, ki se ne strinja s častjo in ugledom njegovega stanu. Tak nazor je vsekako originalen! Za našo deželo pa bi bilo vendar le želeto, da bi učitelji skušali si pridobiti zaupanje naroda pri občinskih volitvah, ker bi se pri tem dobilo več boljšega materiala za župana, nego ga imamo sedaj! In kdor pozna razmere v deželi, mora brez strahu pripoznati da učitelj tik vestnega svojega opravila v šoli lahko opravlja še posel županstva, tersi tako pomnožuje ugled in čast mej ljudstvom. Saj so učitelji že na mnogih krajih leta in leta županovali, in da niso bili dotičniki najslabejši šolniki,

o tem bi vedel deželni šolski svet marsika povedati, in da tudi niso bili slabi župani, o tem pa bi zopet mogel besedo spregovoriti naš deželni odbor! Dva taka učitelja-župana — gospod Vavken v Cerkljah in gospod Levičnik v Železnikih — sta kot župana deležna postala najvišjega odlikovanja. Od kod torej nervoznost gospoda Friedricha? Pa vendar ne od tod, ker je novoizvoljeni moravški župan mož naprednega mišljenja!

In kaj najporečemo še celo o § 20. zak. z dne 17. febr. 1866 št. 2 dež. zak. Prav kakor bi hotel sam sebe pobiti, sklicuje se gospod Friedrich na ta zakon! Ravno s tem zakonom je prepirno vprašanje do cela rešeno: učitelji smejo postati občinski odborniki in torej tudi občinski župani, če to sami hočejo, vendar pa jim daje zakon pravico, ne pa dolžnost, da lahko odklonijo izvolitev. Siliti učitelja, da se mora postavne dobrote poslužiti, ter se odtegniti koristnemu javnemu delovanju, kaj takega moglo je priti na um samo okrajnemu glavarju, ki vzlic temu — da je že mnogo let v Kamniku služboval, baronu Heinu pri prvi vizitaciji niti imena skoraj najbližjih hribov imenovati ni vedel! Danes končamo. Upamo pa, da se gospod Toman ne uda protipostavnemu pritisku nepoklicane osebe, in da vloži pritožbo proti odloku z dne 26. novembra 1899 št. 759. Dolžnost mu je, vložiti tako pritožbo in to v obrambo lastni časti, posebno pa še v obrambo časti našega vrlega učiteljstva, za kojega ugled se pri ti zadevi v prvi vrsti gre!

Izvor razmer v Južni Afriki.

(Spisal ces. svetnik Ivan Franke.)

(Dalje.)

Razumljivo je tedaj, da ima ta britanska južno-afriška kompanija poželenje priklopiti rudniške pokrajine Transvaala svojemu posestvu, in da je kar mogoče

LISTEK.

V deželi kanibalov.

(S potovanja v Avstralijo poroča ***)
(Konec.)

Zapadna Avstralija ima svojo upravo, svoj parlament. Udeležil sem se seje ondodnega zbora, no, uveril sem se, da so Avstralci v parlamentarizmu docela moderni, da, na vrhuncu „popolnosti“. Poznajo celo obstrukcijo! Ti parlamentarci so namreč kričali in razsajali kakor znajo naši Wolfi.

Vojaštva nimajo; policija pa je organizovana izvrstno.

Rudokopi stanujejo v hišah iz pločevine in popolnoma primitivno. Mraza itak v Avstraliji ne poznajo posebnega. Sneg pade redkokdaj, a le po hribih. Ti rudokopi pa so videti prav divji, zdeli so se mi podobni roparjem. Revni in zanemarjeni so ti ljudje, saj žive slabo.

Vendar pa nam je ušlo k rudokopom nekaj mornarjev, katerih nismo mogli dobiti več nazaj. Omamilo jih je zlato!

Kakor rečeno, so nas imeli v Perthu tako radi in so nas sprejemali povsod toli navdušeno, kakor se pripeti v tujem kraju malokdaj. Po osmih letih je prišla „Saída“ zopet v Avstralijo, in vse tri tedne je bil

njen krov ves dan poln posetnikov in posetnic.

To je bilo zabav, sestankov, plesov in hihitanja, šepetanja in smehljanja!

Saj pa Avstralke niso prav nič slične Angležinjam v domovini ali v Južni Afriki! Vedenje jim je jako svobodno. Ko smo priredili ples, so prišle nekatere kar same na krov in same smo jih spremili domov. Seveda smo znali njihovo ljubeznivost primerno ceniti ter jim jo vračati! Tam pa je med moškimi in ženskami vdomačena tudi prav čudna, dasi morda praktična in pametna navada. Moški namreč ne sme pozdraviti dostojne, fine dame, nego mora čakati, da pozdravi najprej dama njega. Silna razžalitev se jim zdi, ako pozdravi moški damo, katere ne pozna. Ženska sama odloči, s kom hoče občevati in s kom ne. Kdor ji ni simpatičen, tistega ignorira, in dotičnik se ji ne more in ne sme približati. Pri nas je to pač narobe, in zdi se mi, da je naša navada ženskim večkrat neprilicna. Pri pomnini pa, da ima Avstralkina navidezno brezmejno ljubeznivost svojo nepornišno mejo, katero premaga le solidna ljubezen ali pa resna snubitve.

Krov „Saide“ je bil tiste dni spramenjen v pravcat salon; povsod so bili postavljeni mehki naslanjaji in buffetne mizice med tropičnim zelenjem. Tu so kramljale veselo, nežne Avstralke z dovtipnimi

avstrijskimi pomorskimi častniki in kadeti ter se kazale toli srečne v naši družbi, da so nas obhajale čulne misli in trpke slutnje, ki za avstralsko angleško moštvo nikakor niso bile laskave.

Zvečer pa je pripeljal ekspresni viak celo četo Angleškinj iz Perth v Freemantle na „Saído“, kjer se je vršil ples. Plesali smo z navdušenjem in z vzorno vztrajnostjo, saj smo imeli toli hvaležne plesalke.

A ne le na krovu, tudi na obrežju je bilo vse polno zabavajočih se parov. V angleškem mestu, koder pazijo tako skrbno na moralo in bon ton, kjer je sicer ponoči mrtvo kakor v zakletem kraju, se je sprehajal ob rokav avstrijskih pomorščakov velik venec milijonark, ki so pač tiho zdihovale ob melanholičnem svitu lune po Evropi, kjer živé toli zabavni in ljubeznivi kavalirji.

V Perthu imajo tudi nekaj tingelj-tangelj, čegar predstave pa nadzoruje najstrožje oko policije. Pikantnih točk, kakoršne je videti v vsakem evropskem orfeju ali šantnu, v Perthu ni nikoli na programu.

Jako je ugajala sicer malomuzikaličnim Angležem naša kapela. Kadar je igrala naša godba na krovu, jo je poslušalo na obrežju vedno več tisoč ljudij. Tudi naše tamburaše so občudovali kot nekaj sila originalnega in zanimivega.

Tiste dni je došla v luko tudi angleška križarica „Makaw“. Častniki, sicer precej

ekstravagantni, so bili prijazni možje, ki so priredili na krovu svoje ladije tudi nekaj veselice.

Tako smo hiteli od zabave do zabave: s „Saído“ na „Makaw“ in od ondi v Perth ter zopet po vrsti nazaj, dan na dan, večer za večerom.

No, zanimalo pa nas niso le zabave in mične Avstralke. Ogledovali smo si okoli ter se vozili na razstavo v zlatih rudokopih, na takozvano „Coolgardie-Gold-Exhibition“. Razstava je bila prekrasna. Tu smo videli, kako bogata je Avstralija. Coolgardijski rudniki pa še niso stari. Dočim prebiva v Vzhodni Avstraliji že tretja ali četrta generacija prvotnih naseljencev, kaznjencev in drugih propadlih eksistenc, prebiva v Coolgardiju šele druga generacija, ki pa je prav tako energična, delavna in žilavna kakor najstarejša.

Končno pa je pretekel tudi zadnji dan našega dopusta. „Saída“ se je morala vrniti, in — posloviti smo se morali. In odkrito povedano, teško je bilo slovo nam, a še mnogo težje Avstralcem.

Ko smo se začeli odmikati od obrežja, kjer je stalo več tisoč najboljšega in najlepšega občinstva, tedaj je zavihralo po zraku nebroj robcev, iz oči marsikatero ljubeznive Angleškinje pa so kapale solze.

pospeševala angleške agitacije proti Burom, vzlasti v distriktu Johannesburg. Ko je mislila proti koncu l. 1895, da je vznemirjenje dovolj naraslo, in bi se dalo poskusiti nasilstvo z uspehom, sledil je znani, po Cecil Rhodesu pripravljeni napad Jamsena v deželo Burov. Toda Buri so bili oprezni, in ta sredi miru izvršeni sovražni, pravi roparski ulom je našel nesladen konec.

Nasledki tega podjetja na razmerje Anglije k Transvaalu so znani, tudi kako skrbno je negovala angleška vlada provzročitelje in voditelje vroma; manj se je pa opazalo, kako je ta dogodek podkrepil holandski element v južni Afriki. Ta tragi-komičen izid vroma Jamsenove vojne čete je povzdignil samozavest transvaalskih Burov, napeljal neangleške izvenzemce, da so se približali holandskemu elementu, in, kar je tehtno, ta napad je vzbudil v Oranje državi, v Natalu in v Kapkoloniji pri prebivalstvu holandskega pokolenja čut skupnosti in nasprotstvo proti angleški grabežni politiki. To je jako dvomljivo, če bi se Oranjevci danes bojevali poleg Burov, ko bi se ne bil zgodil Jamsenov roparski napad. V Oranje republiki je prišel vsled tega voditelj skrajne stranke Burov na predsedništvo, namreč Stejn. V Kapkoloniji je bila pred l. 1881, večina v parlamentu v angleškem smislu, pošiljali so v parlament angleške advokate, trgovce in industrialce. Kapstadta tudi kmetijski volilci: poslej so pa volili vedno več svojcev in ti, nevedši angleškega jezika, so si izvojevali jednako-pravnost svojega narečja. Jamsenov roparski vrom je to nasprotstvo med Afrikanderji in med angleškim prebivalstvom izdatno poostiril. Zdaj imajo Afrikanderji v kapskem parlamentu večino, ki drži skupaj, in pričakuje se, da bo po prihodnjih volitvah ta večina še narasla; nemogoče ni, da dobijo Afrikanderji večino celo v gospodski zbornici, kjer nadvladuje zdaj še angleška stranka. Nasilstvo britanske južno afričanske kompanije, tisti Jamsenov vrom je podkrepil holandski živelj, ne pa angleški, temveč je tega oslabil.

Burska vlada vendar ni izvajala iz tega dogodka vseh konsekvenc; ni sprevidela, da ob vednem naraščanju tujih mestjanskih elementov ni mogoče vzdržati vladanja po jednostranskih agrarskih načelih, da je treba izvenzemcem pristop do državljanskih pravic olajšati in dovoliti omejeno krajevno samoupravo. Toda kdaj se je še kak vladajoči slog prostovoljno odpovedal svojim privilegijam, svojim pravicam? Tako se reforme, o katerih je bilo toliko govorice, niso izvršile; niti monopola na dinamit burska vlada ni hotela opustiti, temveč ga je podaljšala do l. 1908, res s pogojem, da družba ceno za dinamit zniža za 10 šilingov (3 gld) za zaboj. Vlada zahteva mesto prejšnjega 20% deleža od dobička zdaj 7½ šil. davka od zaboja, kar znaša na leto 24 mil. gld. državnih dohodkov. Na jedno stran je pa bil Burom Jamsenov nasok dober pouk: zboljšali so svoje utrdbe, pomnožili artilerijo, zjednotili organizacijo milice.

Nasproti terjatvam angleških izvenzemcev so Buri v težavnem položaju. Če zahteva gospodarski razvoj in rastoča važnost izvenzemcev za deželo neizogibno priseljencem političnih pravic, pa pomenja dovolitev krajevnne samouprave izvenzemcem izgubo rudniških pokrajin na Anglijo. Ker brez dvoma bi tu angleški živelj v kratkem nadvladal, živelj, ki vedno menjava, ki smatra sebe le kot predstražo Anglije, in ki ne dohaja v deželo tu stalno uamesti se, ampak le z namenom, kar mogoče hitro pridobiti si premoženja in je potem drugod uživati. Da bi nastali in ne ponehali prepri in nesporazumljenja z deželsko vlado, zato bi že skrbeli Jingos (šovinisti za Anglijo), in Anglija bi dobivala povodov umešavati se v notranje zadeve Transvaala.

(Konec prih.)

V Ljubljani, 30. novembra

K položaju.

Vedno pogostejše se pojavlja v parlamentarnih krogih in dunajskih dobroinformiranih listih vest, da je Clary odstopil; doslej se je ta vest še vselej naglo prerekla, toda zato ni prav nič manj resnično dejstvo, da visi življenje Claryjevega ministrstva le še na lasu, ter da je vsak dan pričakovati, da ngasne. Čas za rešenje „drž. potrebščin“ je tudi za slučaj, da se doseže kaka sprava med Čehi in Nemci, absolutno

prekratek. 1. december je tu, pol prihodnjega meseca pa vzamejo počitnice. Sicer pa za spravo kaj slabo kaže. Sklep parlamentarne komisije desnice, da se Čehom v iskanju svojih pravic ne bodo delale težave, dokazuje, da je desnica trdna in složna, in da ji tudi obstrukcija Čehov ne more škoditi. Čehi imajo svobodno roko, desnica jih bo s svojo „suho“ opozicijo celo podpirala. Tako stoji torej stvari za Claryja skrajno neugodno; nikjer podpore, nikjer rešitve. Zato pa se togoté oficiozni in poloficiozni časopisi na desnico ter dokazujejo, da so Jaworski, Kathrein, Palfy, Ebenhoch in Fuchs puntarji proti želji krone. „Neue Freie Presse“ ne ve, kako bi bolj obsodila nepokorno desnico, ki noče podpirati njenega ljubčka Claryja, ki je zastavil vse svoje moči in zmožnosti, da bi to desnico razdril. Desnica naj bi segla pod pazduho svojemu uničevalcu, to in nič drugega ne zahteva „Neue Freie Presse“. In tudi famozni „Fremdenblatt“, ki je v zadnjem času odložil svoje vzvišeno stališče resnobege oficioznega glasila ter se je kakor besno sčene zaletaval desnici pod kolena, tudi ta „Fremdenblatt“ roti sedaj desnico, naj za božjo voljo pomaga graditi vladi most do sprave. Prav vlada in njena glasila pa so podrla glavne stebre takega spravnega mostu, a sedaj prosijo pomoči in milo tožijo, da celo nemški klerikalci in Poljaki nočejo več plešati po vladni piščalki. Vse to dokazuje, da Claryju zelo prede, in da je njegova usoda zlasti pri srcu židovskim liberalcem. „Reichswehr“ že namiguje, da postane predsednik gospodske zbornice, bivši ministrski predsednik koalicijskega ministrstva, knez Alfred Windischgraetz, šef nove koalicijske vlade, ki bo imela za seboj veliko koalicijsko večino.

Knez Hohenlohe in lord Salisbury.

Na Nemškem imajo že dolgo kancelarsko krizo. Knez Hohenlohe je star, utrujen gospod, ki je vztrajal le cesarju na ljubo toliko časa na težavnem svojem mestu. Ker pa čakajo i v pruski zbornici i v parlamentu vlado najhujši boji, se misli Hohenlohe umakniti mlajši in odpornejši sili. Pruska zbornica bode najbrž znova odklonila predlogo prekopa, parlament pa zavrne predlog za pomnožitev ladijevja. Viharji se zbirajo torej nad nemško vlado. Hohenlohe naslednik bo ali sedanji nemški poslanik na Dunaju, grof Filip Eulenburg ali pa grof Bülow. A tudi angleška menda dobi kmalu novega kancelarja. Lord Salisbury je bolan in smrt žene ga je zelo potrla. Zato meni v kratkem odstopiti. Kot njegov naslednik v ministrskem predsedništvu se imenuje vojvoda Devonshire. Državno tajništvo zunanjih del pa dobi menda lord Rosebery.

Vojna v Južni Afriki.

Z bojišča v Natalu ni nobenih poročil. Iz tega sklepa listi, da so pretrgali Buri kabel. Tudi iz Kapa ni novih vestij. Le to je znano, da se Afrikanderji v vedno večjem številu pridružujejo Burom. Izpred Kimberleya došle vesti pa potrjujejo domnevanje, da bitki pri Belmontu in Graspanu nikakor niso bile za generala Methuena tako slavne kakor so poročili angleški listi. Buri, katere je napadlo desetkrat večje število Angležev, so se umikali v najlepšem redu ter le za par kilometrov. Njihove izgube so neznatne, Angleži pa imajo sila občutne izgube. Angleži so si osvojili le dva voza, ne pa 64, in 30 ponijev, ne pa veliko število konj. Ako bodo morali Angleži odkupiti vsako sedmero med Belmontom in Kimberleyem ležečih postaj z novo bitko, ne dospo do Kimberleya niti v 14 dneh. Pred Kimberleyem pa jih čaka nova velika bitka združenih Burov. General Methuen je že prosil za pomoč, češ, sicer ne more prodirati z uspehom. — Prvi lord zaklada, Balfour je imel v Dewsburyju velik političen govor o vojni v Transvaalu. Balfour je pričrčan, da bo Anglija končno zmagala ter je izrazil svoje prepričanje, da bo ravnala Anglija kot zmagovalka velikodušno, vendar pa tako, da se nova vojna ne bo mogla pripetiti. Južna Afrika ne sme postati več skladišče orožja. Balfour se nadeja, da se doseže kmalu mir. — Da Angležem ne bo treba posebne velikodušnosti, in da bodo sami prav veseli, ako se jim ponudi prva prilika, za to je že danes gotovo. Vojna v Južni Afriki jim nalaga nečuvne stroške in ugrabila jim je že ogromno vojaštva. Ako so zadnje brzojavke količkaj zanesljive, je moral general Methuen že v tretjič zgrabiti za orožje in meriti se z Buri, dasi jih je premagal že dvakrat. 28. t. m. ob 5. uri

zjutraj so se zgrabili Buri in Angleži ob reki Modder-Riverju. Buri so imeli baje 8000 mož. Torej raste njihovo število, čim dalje pridejo Angleži! Boj je trajal deset ur, a uspeha niso dosegli Angleži drugega, kakor da so se jim Buri umaknili zopet za par milj. Koliko krvavih bitk bo še treba, da se prebijejo Angleži do meje Transvaala? Koliko angleških trupel bo še krilo južno-afričansko zemljo, predno se udadó Buri? In ali se sploh kdaj udadó? Velikodušnost Angležev bode bržčas že kmalu jako cenena!

Nesramno orožje v nečastnem boju.

(Iz spodnještajerskih učiteljskih krogov.)

Dne 25. novembra.

Kakor je razvidno iz nekolicnih člankov „Slovenskega Naroda“, se boje nekateri štajerski rodoljubi, da bi ta „nesrečna nesloga“ se ne vtihotapila tudi na Štajersko. Meni pa se dozdeva, da prihajajo ta svarila nekam prepozno. Boj med klerikalno in napredno-narodno stranko se ne da več zakrivati in se tudi ne sme več pod odejo, pod licemerno odejo sloge nadaljevati. Ta boj je že davno začel, morda traja od samega tistega časa, ko so se na Kranjskem spoprijeli duhovi luči in teme, otroci tega sveta, cestinarji in pa — farizeji, pobleni grobovi. Odkar zahaja „Slovenec“ dan na dan čez Savo vasovat, odkar se pasejo naši duhovni pastirji dan za dnevom i v najzadnjem gorskem farovžu na tej blatni paši in jo vsiljujejo po čitalnicah in bralnih društvih tudi svojim ovčicam, odkar je naša duhovščina prispela v zavzivanja „Slovenčevega“ strupa do one doze, da s slastjo požira tudi najbolj nazadnjaške, najbolj častikrajne in podle članke, od tiste dobe imamo na Štajerskem tudi boj, od tiste dobe se tudi zaganja nečisto valovje z vso silo ob naše narodne stebre, ob naše prostomisleče narodne skale.

Morda pa ne verjamete vsega tega, morda še utegnete hlastno segati po zadnjem pripomočku, s katerim bi si mogli zavezati oči, da ne vidite na dnevu ležečih fakt! Da, da, slepi ste bili in sedaj se še želite ohraniti v tistem blagodejnem somraku! Slepi ste bili, niste opazili začetka boja, niste videli, s kakšnim orožjem, s kakšnim nesramnim orožjem se je pričel boj. Naj omenim samo en fakt: Kako je klerikalna stranka postopala pri poslednjih volitvah v državni zbor z g. Hribarjem v Celju. Ni li to bila sijajna zmaga štajerskih klerikalcev?

Ravno v slednjem času je pokazala klerikalna stranka na Štajerskem ves svoj vpliv. Kakor toča vsula se je množica člankov na ubogo štajersko učiteljstvo. Zakaj? Zato, ker je štajersko slovensko učiteljstvo pokazalo le trohico svoje stanovske zavesti in le trohico naprednjakega duha. Ali ste brali, štajerski rodoljubi, kako je „Slovenski Gospodar“ udrihal po učiteljskih glavah neusmiljeno in podlo? Ali ste brali, kako se je hotelo otežiti delovanje prvega dejatelja na polju kulture? Brali ste, a zanimali se niste za to, kdo zmaga; niti prsta niste dvignili v obrambo učiteljstva. Molče, ali pa s smehom ste brali in — še berete, kako izpodkaplja „Slovenski Gospodar“ ugled učiteljstva in šole v ljudstvu. „Domovina“ ni imela besedice, da brani prijazno ji učiteljstvo, celo stanovski list „Popotnik“ se je zavl hladno v plašč nekakšnih mističnih razmotrivanj in premlevanja nekih terminov. To je bila vsa obramba, vsa, do pičice. Tako je štajerski slovenski svet prepustil učiteljstvu samemu ta boj, učiteljstvu, ki je duša narodnosti na Štajerskem. Molčali so vsi vkupe ter rajši pustili glasnike narodnjaštva brez pomoči, kakor da bi pokazali svetu dejstvo — neslogo med štajerskimi naprednjaki.

Da, klerikalna stranka je s tem molkom zadovoljna. Pod tem plaščem prizadeva prostim duhovom najhujše udarce; skrivaj morijo svoje žrtve, a tem gotovejši je uspeh.

Klerikalci so svojo zavratno politiko naperili v novejšem času proti šoli in učiteljstvu „Slovenski Gospodar“ je sredstvo v tem boju in pomočniki so zaslepljeni naši tovariši učitelji sami.

„Gospodar“ je v slednjem času nekako moško udaril po učiteljih. Učiteljstvu so bili ti odkriti zamahi všeč, kajti vsak zamah se da parirati. In učiteljstvo

je pariralo. S kakšnim uspehom, to ve „Gospodar“ sam, pa tudi javnost ve, kje je bil krajši meč. — Učiteljstvo je bilo toraj „Gospodarju“ hvaležno, da je naskočil nanj pri belem dnevu. „Gospodar“ ali, ako vzamemo qui pro quo, klerikalci so uvideli, da ta boj z okritim (vizirjem) zanje nima dobrih posledic. Ustavili so ta boj z neko drastično izjavo, ki je pokazala vse njih licemerstvo. Učiteljstvo pa je bilo zadovoljno s to drobtinico in položilo roke zopet na hrbet. Bilo je zopet vse, vse poravnano.

„Gospodar“ pa je po teh ponesrečenih poskusih z bojem pri belem dnevu zopet pričel svojo staro taktiko, ki jo je posnel deloma po tradicijah praočetov, deloma pa po „Slovenčevih“ nasvetih. In katera je ta taktika?? Vsi jo poznamo, novodobno klerikalno idejo; častikraja in očrnitev nasprotnikov ljudstvu.

Po načelu: masa se ugonobi, ako se posamezniki ugonobe, priobč je „Sl. Gosp.“ že nekaj let skromne, n a v i d e z n o skromne notice. Tukaj brene tega učitelja, tam udari učiteljico (pa ne tistih, ki gredo v Marijino Celje); tu prime nemčurskega učitelja, tam osrami vestnega narodnjaka. Narodnjak, nenarodnjak, kaj to „Gospodarja“ briga. Smoter je vzvišen, torej čvrsto naprej. Oznanjevatelji novega kristjanstva in evangelija vidno ne poznajo onega nauka: Ako te je kdo udaril po desnem licu, nastavi mu še levo. Novi evangelij uči drugače: „Če si koga pljusnil po desnem licu, udari ga še po levem. — Dobro bode, ako ne bode nikdo vedel, da si ga ti!“

Kdo bi naštel vseh sredstev, onih malih sredstev, katerih se poslužuje črna množica, v svojem guerilla boju. Le toliko nizko ni nobeno dovolj, da bi je našel in dvignil klerikalec, umazano ni nobeno tako, da bi je ne vzel klerikalec v tisto roko, ki deli telo Gospodovo. — —

In ta boj ima svoje posledice. To je takozvan „schleichendes Gift“, ki še nikdar ni izbral zamanj svoje žrtve. Počasi deluje, pa gotovo. Klerikalci obrnejo to po svoje in pravijo: „Gottes Mühlen mahlen langsam aber klein“. Oh, človek bi izgubil razum, ako premisli takšno licemerno, takšno podlo delovanje. O, vi izvoljenci, o, vi pastirji, vi sol zemlje!!! — — Najhuje pa je dejstvo, da se učiteljstvo nevarnosti, ki mu v tem guerilla-boju preti, niti ne zaveda. Apatično prečita vest, da so postavili zopet v „Gosp.“ tovariša ali kar vso pojedino šolo na sramoten oder. Ne ve, da pride jutri ali pojutranjem on sam na vrsto, da ga postavijo kakor rokovnjača na sramotni oder, mu privesijo meni nič tebi nič na prsi tablico z napisom: „izdajica naroda“, ali „ateist“ ali kaj enakega, da mu bode morda že jutri kričala vsa tolpa: „križajte ga“, da mu bodo pljuvali v morda že brazdoviti obraz, na belo brado, na v službi za narod osiveli lase. Posledice tega nezavedanja so pretresljive. Pazno oko jih lahko vidi. Bralci „Gospodarjevi“ so povsod najhujši sovražniki učiteljstva in šole. Učiteljstvo, šola bode začela nazadovati na slovenskem Štajerskem, ako se ne vzdrzami o pravem času, vi, ki uvidevate koristi slovenske šole.

Učiteljstvo, ti se pa združuj v obrambo in stopi kot čvrst voj v boj za obstanek! Ohrani si to, kar imaš, pridobi še več. Ako že moraš po svoji vesti zoper vladino željo in navzlic vsemu preganjanju od svojih oblasti delovati za narod, skrbi za to, da se ta lastni narod ne bode jel zatirati, ampak da ti bode hvaležen tvojih mislij.

„Gospodarju“ pa učitelji napovejte boj. Vem, da je mnogo učiteljev naročnikov tega lista. Kdor pospešuje takim načinom svojega rodnege sovražnika, ta je izdajalec svojega stanu. Učiteljstvo je prisiljeno po zakonu samoobrambe ta list preganjati. Porablajte svoj vpliv, kolikor ga še imate, skrbite zato, da pride „Domovina“ na mesto „Gospodarja“ v roke naših kmetov. Ako izstopi učenec iz šole in mu dajete poslednja navodila na pot v življenje, pokaži mu, kakšno dušno hrano naj si naroča. Duhovniki mariborski so pred nekaj leti iz mariborske čitalnice izstopili, ker odbor ni hotel „Slov. Naroda“ odstraniti iz čitalnice. Slovensko učiteljstvo, zahtevaj ti pri narodnih društvih, da se odstrani tvoj sovražnik, „Slov. Gospodar“. Ti si duša marsikaterega narodnega društva, čeprav igraš navidezno ulogo statistik. Zahtevaj tudi plačilo za svoje delo!! Še nekaj, kar mi noče prav iz peresa, ker je nekako pro domo. Pa

naj bo! Učiteljstvo mnogokrat ne dobiva primernih navodil za boj v roko. „Popotnik“ je tih in se mi vidi vse bolj kakor učiteljski list, „Domovina“ je tiha, drugih listov pa navadno ne dobiva v roko. To je silno slabo za učiteljski boj. Izmed vseh listov slovenskih je edino „Slovenski Narod“ branil učiteljstvo in privzemal članke v tej smeri. Vsi drugi so bili gluhi. Dolžnost vsakega učiteljskega objekta je, da si naroča „Slovenski Narod“. Kaj ž njim? Kam ž njim? Čitati ga, dobivati znanje razmer in potem pa med ljudstvo ž njim. Naj tudi grmi radi tega z lece vsa črna skupina proti tebi, dragi slovenski učitelj, storil si mnogo za prosveto našega naroda, storil si mnogo za svoj stan in za pogubo licemerstva in lažiprerošstva.

Zdravstvo v Ljubljani leta 1898.

(Dalje.)

V tem oziru odpomogel nam je telefon že prav izdatno, v ostalem pa, ker je osebna intervencija potrebna, tam pa nam bodo cestne železnice odpomogle. V istem smislu vplivala je tudi regulacija našega mesta. Z napravo novih in z razširjenjem že obstoječih cest se je prav izdatno olajšal promet in vrhu tega omogočil se je mnogim stanovanjem pristop zraka in svetlobe, tako da se je tudi s tega stališča marsikaterim nedostatom v okom prišlo. Najtežavnejše na tem polju zdi se mi dovršeno. Veselje do zidanja pojema in ž njim pojema bode tudi cena stavbišč. In ta ne le iz zdravstvenih ozirov zaželjeni smoter dosegel bi se veliko lažje, če bi se tudi od strani mestne občine zlasti o prilikah naprošenih parcelacij zahtevala večja stavišča kakor dosedaj. Po tem takem omogočil bi se vsem zdravstvenim zahtevam odgovarjajoč način zazidanja stavbnih skupin, in izognilo bi se prav lahko onim zračnim preduhom in dvoriščem z vrhno svetlobo, katerih obstanek pri naših razmerah večinoma itak ni opravičen. Omogočile bi se pa nadalje tudi dvoriščne stavbe za obrtna podjetja, in bi se na tak način ustreglo marsikateri opravičeni želji.

Končno pogrešamo v Ljubljani tudi Cottage-zazidanja. Bi-li ne bilo mogoče na podlagi regulacijskega načrta tak način zazidanja na v to pripravnem prostoru mesta že a priori določiti? Tukaj naj bi se tudi srednjemu stanu dala prilika, da si z napravo če tudi prav priprostih rodinskih hišic ustanovi svoj lastni dom, namesto da bi moral v ozkih in tesno zazidanih kosarnah gostovati. Marsikateremu ponudil bi se na ta način bolj ugoden posel, kolikor tuliko zabave ter odpočitka, kakor pa v zadublih in zakajenih gostilniških in kavarniškimi prostorih. Marsikateri skušnjava bodisi v obliki našega najhujšega sovražnika alkohola, bodisi v obliki strastnega igranja ali politikovanja, bi se mnogokrat nevedoma v okom prišlo, in marsikateri rodbini ohranil bi se sopro, oče, vzgojitelj in marsikateri tudi reditelj. Odpravila bi se na ta način marsikatera nesreča v zakonskem in pa tudi sploh v socialnem življenju. In niso li se čule iz občinstva samega ravno iste želje, ko se je poskušalo ustanoviti uradniško stavbno društvo? A vedno izjalovili so se ti poskusi radi določitve prostora. Radi tega smatram za dolžnost mestne občine, da vsaj na gori označeni način z določitvijo tega stavbnega sistema na v to primernem prostoru pospešuje in moralno podpira to prizadevanje že z ozirom na gori navedene zdravstvene in socialne razloge. Kajti vsakemu niso na razpolago sredstva za zgradbo vile pod Tivoli, in drugi zopet nima razuma za žabji koncert na tamošnjih močvirnih stavbiščih in priprostega cenega stavbnega načina, kajti marsikatera draga zgrajena nova cesta, ob kateri se še vedno ne zida, priča nam tudi za to, da dvonadstropne hiše niso najsrečnejši in zaželjeni način zazidanja v našem mestu. (Konec prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 30. novembra.

— **Osebnosti.** Finančni tajnik, g. Ferdinand Avian, je imenovan finančnim svetnikom v Ljubljani. — Ravnatelj tovarne za smodnik v Kamniku, podpolkovnik gosp. Viljem Günther, je dobil viteški križec Franc Jožefovega reda. —

Pri tržaškem poštnem in brzojavnem ravnateljstvu so imenovani računski asistenti gg. A. Perissini in Ferd. Messner računskima oficialoma, računski praktikant g. Ferd. pl. Schroll pa računskim asistentom.

— **Pri koncertu „Glasbene Matice“** v nedeljo, dne 3. decembra (ob pol 8. uri zvečer) sodeluje glavni basist dunajske dvorne opere gospod Viljem Heš.

— **Umrl** je včeraj popoldne hišni posestnik in izdelovalec mila gospod Avgust Winkler v starosti 74 let.

— **Slovensko umetniško društvo** v Ljubljani je imelo sinoči zopet svoj navadni tedenski večer v „Narodnem domu“. Društvo je predstavilo svoje „jour fixe“ iz Auerjeve gostilne, ker so postali ondotni prostori radi velike udeležbe členov in vedno dobrodošlih gostov pretesni, a tudi velika sobana v „Nar. domu“ je bila sedaj že pri dveh družbenih večerih mnogo pretesna. Slovensko umetniško društvo si pridobiva vedno več prijateljev in vedno več členov, kar dokazuje, kako neumestni so bili tisti škandalozni napadi v „Slovenca“ in „Slov. Listu“, ki so padali na društvo in njega ustanovitelje. Društveni „jour-fixe“ imajo namen zblížati naše delavce na različnih poljih slovenske umetnosti, pospeševati družabnost v ljubljanskem, za umetnost se zanimajočem občinstvu ter skrbeti za lepo zabavo. Jour-fixi so neprisljeni, zato pa so se obnesli vsi, eden boljše ko drugi. Sinočnji vzpored je obsegal muzikalne, pevske in deklamatorične točke. Najprej je zaigral g. prof. Prochazka s priznano svojo virtuosnostjo in s finim umetniškim čutom klasično „Tarantelo“ ruskega komponista Rubinsteinja. Nato je zapela naša splošno priljubljena in velesimpatična operna pevka gđ. Noëmi dvoje novih kompozicij g. prof. Prochazke: „Bolne rože“ (besede O. Zupančiča) in „Tak si lepa“ (besede S. Jenka). Gosp. Prochazka je moderno čuteč, originalno ustvarjajoč komponist velikega talenta. Njegove skladbe so izredno značilne in polne temperamenta ter najnežjega čustva. O krasnem petju gđ. Noëmi mi ni treba poročati: ta gospica ima glas slavca, katerega se poslušati ne naveliča človek nikdar. Zato pa sta žela ona in g. skladatelj uprav viharno priznanje. Gđ. Noëmi je morala zapeti še nekaj in dodala je: kavatino pažeta iz Mayerbeerove opere „Hugenoti“ in „Moravsko“ od Novaka. Končno je z imenitno dramatično karakterizacijo in izbornim fraziranjem deklamoval gospod režiser R. Inemann klasično Aškerčevo legendo „Aglaja“. Krasota, plastika in duhovitost te divne legende je našla v g. Inemannu menda nedosežno izvrstnega interpreta. Vsled splošnega ploskanja je moral dodati g. rež. Inemann še jedno točko, t. j. humoristični „Klasični nesmisel“. Nato je sledila prosta zabava. Prihodnji „jour-fixe“ bo radi Miklavževega večera šele včeraj štirinajst dni.

— **„Planinsko društvo“** priredi v petek, dne 1. grudnia t. l. ob 8. uri zvečer v „Narodnem domu“ zabaven večer. Predaval bode ljubljanski župan gospod Ivan Hribar o svojem potovanju po Rusiji, oziroma bo svoje prejšnje predavanje nadaljeval. Pristop imajo člani, njih obitelji in upeljeni gosti.

— **„Društvo delovodij“** ima svoje mesečno zborovanje dne 2. decembra t. l. ob pol 8. uri zvečer v Hafnerjevi pivovarni. Ker je to zadnje zborovanje v tem letu, opozarjajo se gg. člani, naj se ga polnoštevilno udeležijo. Zunanji člani blagovolijo naj udnino v pravem času, še meseca decembra blagajništvu poslati.

— **Porotne obravnave.** Letošnja IV. sesija prične se pri ljubljanskem dež. kot porotnem sodišču dne 4. decembra t. l. in bo trajala nad 10 dni.

— **Krhova cesta** je dobila te dni žičasto ograjo.

— **Nova kmetijska podružnica.** V Šiški se snuje kmetijska podružnica za Spodnjo in Zgornjo Šiško. V ta namen predaval bo ravnatelj kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc prihodnjo nedeljo, dne 3. decembra popoldne ob 2. uri v šiški čitalnici. Predavanja o naprednem gospodarstvu in kmetijskih podružnic so, kakor znano, jako zanimiva in poučljiva. Želeti je, da se kmetovalci in prijatelji umnega poljedelstva Spodnje in Zgornje Šiške, rečenega predavanja v prav obilnem številu udeležijo.

— **Vipavska železnica.** Vprašanje o zgradbi železnične proge Vipava-Ajdovščina je v takem stanju, da ni pričakovati hitre in ugodne rešitve, a vzlic temu poročajo oficijozni listi, da se ta proga še letos zgradi. To kaže, s kako aristokratsko brezbriznostjo se v naši državi rešujejo najvažnejša vprašanja.

— **Preizkušnje učiteljske usposobljenosti** so se vršile v Gorici od 13. do 25. t. m. Oglasilo se je 15 slovenskih učiteljev in jeden učitelj. Uspeh preizkušenj je nastopni. Usposobljene so z odlično tele gospodične: Delak Alojzija, učiteljica v „Šolskem domu“ v Gorici, za slovenske in nemške ljudske šole; Hacin Marija, učiteljica na Dobravi pri Kropi, enako; Kavčič Ida, učiteljica slovenske mestne šole v Gorici, enako; Muška Emilija, učiteljica pri Sv. Lovrencu na Spodnjem Štajerskem, enako; Ploč Olga, učiteljica slovenske mestne šole v Gorici, enako; Žele Marjeta, učiteljica v Begunjah pri Cerknici, za oboje šole. Nadalje so usposobljene: Cej Katarina, učiteljica pri Sv. Križu na Vipavskem, za slovenske ljudske šole; Gostiša Karolina, učiteljica v Štandrežu pri Gorici, enako; Jug Marija, učiteljica v Medani, enako; Komac Ljudmila, učiteljica v Črničah, enako; Manzoni Emilija, učiteljica v Grahovem pri Cerknici, za slovenske in nemške ljudske šole; Mesar Ljudmila, učiteljica v Št. Rupertu na Dolenjskem, enako; Praprotnik Marija, učiteljica na Vrbi na Dolenjskem, enako; Svoboda Ivana, učiteljica pri Sv. Nikolaju na Spodnjem Štajerskem, enako; Valentinčič Julija, učiteljica na Holmu za slovenske ljudske šole. Nadalje se je usposobil g. Leban Henrik, učitelj v Ozeljanu, (ki je že usposobljen za slovenske šole) še za nemške ljudske šole.

— **Požar.** Dne 28. t. m. je gorelo v parketni tovarni g. Golevška v Trebnjem. Škoda, katero je povzročil požar, ni velika.

— **Nasilen tat.** V noči dne 26. t. m. je gostilničar Anton Šiler v Haspu pri Gorjah slišal pod streho sumljiv ropot. Šiler je slutil, da je v hiši tat in ga je šel lovit. Tat je naprej bežal, potem pa za njim tekočega Šilerja napadel in mu z nožem prizadel tri tako nevarne rane, da so morali siromaka prepeljati v ljubljansko bolnico. Orožniki so prijeli Antona Potočnika in Antona Slivnika, na katera leti sum, da je jeden izmed njiju tat.

— **Nov list** dobe tržaški Lahi. Imenoval se bo „Il Diritto“ in izhajal pod zastavo italijanstva in avstrijstva. Bojeval se bo torej za ideji, ki druga drugo izključujeta. Očividno je, da stoji za vsem tem vlada, ki ima dovolj denarja za take eksperimente.

— **Izpridena mladina.** V Trstu so aretovali pet fantičev, katerih se nobeden ni 14 let star. Ti fantiči so na najpredežji način izvršili več ulomov in sicer so takorekoč pred očmi pasantov vlomili v razne trgovske izložbe v najboljudejših ulicah!

— **Na smrt in vešalih** je porotno sodišče v Rovinju obsodilo 38letno brivčevo ženo Filomeno Civitico iz Dinjana, ker je svojo taščo umorila. Tašča je stanovala pri svojem sinu in pri sinahi, a vsakdanji kruh si je sama služila. Filomena Civitico je taščo že ves let sovražila in sicer, kakor je izpovedala pri obravnavi, vsled tega, ker je mislila, da njen sin svojo mater skrivaj podpira, in ker je tašča nekim znankam rekla, da sinaha ni dosti vredna. Filomena Civitico je hotela taščo najprej zastrupiti, a to se jej ni posrečilo. Ko je na to nekega dne bila sama doma s taščo, je slednjo napadla in jej z britvijo prerezala vrat, vsled česar je starka takoj umrla.

— **Poneverjenje.** Ravnatelj pomožnih uradov zagrebškega sodnega dvora je šel pred nekaj dnevi na dopust, sedaj pa je sporočil sodišču, da je poneveril večjo svoto — govori se da 20 000 gold. — in da se usmrtil.

— **Tolstega roman „Vstajenje“.** Grof Lev Tolstoj je dovršil sedaj III. del svojega romana „Vstajenje“ ter poslal rokopis izdajatelju „Njive“ v Peterburgu, Ad. Marksu. Marks pa je roman jako skrajšal, ker se zadeva Tolstoj ob življenje političnih zločincev v Sibiriji ter razglablja nazore nihilistov, anarhistov in socialistov. Roman se izvrši prihodnji mesec v „Njivi“ v treh ali

štirih številkah. Popolni prevod celega, neskrajšanega romana pa izide v tujih jezikih.

* **Zarota v Carigradu.** Iz Carigrada se poroča, da so zaprli ondi 17 oseb radi zarotništva. Med zaprtimi so učenjak Molah Zia Kasaskey, Saidi beg, predsednik justičnega oddelka v državni upravi in Ferdi beg, člen stavbeniškega oddelka drž. uprave. Vsi ti trije odličnjaki so občasno štovani dohodniki in veleizobraženci. Minolo nedeljo ponoči je vdrla policija v njih stanovanja ter jih z mnogobrojnimi stražniki odvedla v zapor. Že v ponedeljek se je sešlo v sultanovi palači izredno sodišče, kateremu je predsedoval veliki vezir, in v katerem so bili razni ministri. Vse aretirance so obsodili v izgnanstvo. Obsojenci so bili baje v zvezi s sultanovim sinom Mohamedom Selimom ali celo s prestolonaslednikom, princem Rešadom, ter so hoteli vreči sultana s prestola. Obsojence so prepeljali v južno Arabijo.

* **Mesti operne pevke.** Američani ne izražajo svoje zadovoljnosti s petjem ali igranjem opernega peva ali igralca le z ničvrednimi in neravnimi venci, nego dajo svojemu priznanju realnejšo obliko: zlatnike, zlate ure in verižice, demantne uhane, dragocene zapestnice itd. V Severni Ameriki pa so imenovali celo dve novi mesti z imenom Langtry, kakor se zove angleška pevka, v katero je vse zaljubljeno.

Telefonična in brzojavna poročila.

Dunaj 30. novembra. Minister Körber je bil včeraj v avdienci pri cesarju, Clary pa se je popoldne posvetoval z raznimi parlamentarnimi voditelji, mej njimi s knezom Schwarzenbergom. V raznih današnjih listih je citati, da so pravne konference mej Čehi in mej Nemci že zagotovljene. Temu pa še ni tako. Resnica je, da sta Jaworski in Bilinski povabila Nemce in Čehe na neobvezna posvetovanja, in da se principialno ni jedni niti drugi niso izrekli proti temu predlogu. O teh eventualnih konferencah se je danes posvetoval tudi izvrševalni odbor desnice. Pri tej priliki so slovenski in maloruski člani izrekli svoje pomisleke proti jednostranski, samo na Češko omejeni rešitvi jezikovnega vprašanja. Zagotavljalo se jim je z vseh strani, da jih desnica ne zapusti. Danes zvečer ob 7. uri imeli bodo voditelji desnice in levice skupno predposvetovanje, ki pa bo zgolj formalnega značaja, in pri katerem se šele določijo, če sploh pride do meritornih pravih konferenc. Kolikor se čuje, zahtevajo Čehi, da se mora še pred temi konferencami rešiti češki notranji uradni jezik, sicer se konference ne udeležijo. To svoje stališče podpirajo s tem, da so tudi Nemci zahtevali odpravo jezikovnih naredb kot pogoj, da se sploh udeležijo kakovitih pravih posvetovanj.

Dunaj 30. novembra. V današnji seji poslanske zbornice je na razpravi Kubikov predlog glede podržavljenja poljske privatne gimnazije v Tešinu. Razprava je postala jako ostra, ko je Demmel, tešinski župan, napadal Jaworskega, češ, da je rekel: Jaz hočem, da se ta gimnazija podržavi, in kar jaz hočem, to se v Avstriji tudi zgodi. Čul se je klic: Živelo njegovo veličanstvo Jaworski I. Kakor kaže, se razprava o tej stvari danes ne dožene. Jutrišnja seja se začne šele ob 3. uri popoldne.

Praga 30. novembra. „N. L.“ poročajo, da pojde višjesodni svetnik Jansa — glede katerega je cesar povaldal Englu, da je Kindingerjevim naredbam dodal tisti dostavek, ki je češki narod najbolj razburil — v kratkem v pokoj.

Budimpešta 30. novembra. Finančni osek je brez razprave odobril zakon o kvoti. Széll je izjavil, da zakon ne postane veljaven drugače, kakor če se v Avstriji odobri parlamentarnim potom.

Frankobrod 30. nov. „Frankf. Zeitung“ javlja, da je Angleška naprosila združene države ameriške, naj ne dovolijo zbiranja prostovoljcev za burško vojsko.

London 30. novembra. Cesar Viljem je prišel včeraj popoldne sem in se sešel s kraljico in njeno materjo. Sestanku se pripisuje velik političen pomen.

London 30. novembra. Prvotno poročilo, da je lord Methuen pri Moder-riverju Bure uničil, je poročilo generala Bullerja zelo ublažilo. Buller pravi, da v tej bitki, ki je trajala 10 ur, Angleži vsled visoke vode niso mogli do Burov, da pa jih je artilerija prisilila, zapustiti njih pozicije.

London 30. novembra. Reuterjev biró javlja, da so Angleži v soboto poskusili zapustiti oblegani Kimberley in se združiti z angleško vojsko, ki prihaja od juga, da pa se jim to ni posrečilo.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 28. novembra: Marija Pipan, branjevka, 74 let. Študentovske ulice št. 9, ostarelost. V deželni bolnici.
Dne 25. novembra: Marija Urbanc, tovarniška delavka, 38 let, jetika.
Dne 26. novembra: Marija Močilnikar, zasebnica, 73 let, mrtvoud. — Franja Slak, gostija, 57 let, želodčna trdnica.
Dne 27. novembra: Rudolf Vidon, čuvajev sin, 15 mes., davica. — Marija Pleško, kajžarca, 64 let, pljučni emfizem.

Meteorologično poročilo.

Vilina nad morjem 306-2 m. Srednji zračni tlak 736-0 mm.

Nov.	Čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Temperat-ura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
29.	9. zvečer	744.9	0.9	brezvetr.	jasno	mm
30.	7. zjutraj	744.6	-3.2	sl. jug	megla	0.2 mm
	2. popol.	742.9	5.2	brezvetr.	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 1.6°, nor-male: 0.7°.

Dunajska borza

dne 30. novembra 1899.

Skupni državni dolg v notah.	99	glid.	35	kr.
Skupni državni dolg v srebru.	99		10	
Avstrijska zlata renta.	116		35	
Avstrijska krona renta 4%.	99		50	
Ogerska zlata renta 4%.	116		35	
Ogerska krona renta 4%.	95		25	
Avstro-ogerske bančne delnice.	908		—	
Kreditne delnice.	378		40	
London vista.	120		72 1/2	
Nemški drž. bankovci za 100 mark	59		02	
20 mark.	11		79	
20 frankov.	9		57 1/2	
Italijanski bankovci.	44		15	
C. kr. cekini.	5		69	

Vse vrednostne papirje preskrbuje BANKA MAKŠ VERSEC, Ljubljana, Selenburgove ulice 3. Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5—10 glid.

Presevoljno gasilno društvo ljubljanske javlja žalostno vest, da je Vesomogočni izvolil poklicati ustanovitelja podpornega sklada in častnega člana, gospoda

Avgusta Winklerja

izdelovalca mila in hišnega posestnika v Ljubljani

včeraj dne 29. novembra ob 1/12. uri dopoludne po kratki bolezni v boljši svet.

Pogreb bo jutri v petek, dne 1. decembra ob 1/3. uri popoldne od hiše žalosti, Poljanska cesta št. 15.

Pokojnika priporočamo prijaznemu spominu vseh p. n. članov, kakor tudi prijateljev in znancev.

Počivaj v miru!

V Ljubljani, 30. novembra 1899.

(2155)

Odbor.

Zahvala.

Za srčne dokaze iskrenega sočutja povodom bolezni in smrti moje ljube soproge, oziroma matere, gospe

Marije Verovšek

kakor tudi za obilno spremstvo rajnce k večnemu počitku izrekam tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem iskreno zahvalo.

Osobito in posebej se še zahvaljujem svojim stanovskim kolegom, prijateljem in znanecem ter č. članom slovenskega in nemškega gledališča za darovane prekrasne vence, kakor tudi gg. pevcem za ganljivo petje. Srčna zahvala vsem!

V Ljubljani, 30. novembra 1899.

(2153)

Anton Verovšek.

Preklic.

S tem preklicem razžaljive besede, katere sem govoril o gospodu Henriku Hiengu v Ljubljani, da to ni resnica, kar sem govoril.

Fritz Jerman.

(2150)

Marija Praprotnig, rojena Winkler, naznanja v svojem in v imenu vseh sorodnikov prežalostno vest, da je njen iskreno ljubljani brat, oziroma stric, gospod

Avgust Ljudevit Winkler

trgovec in hišni posestnik v Ljubljani

po kratkem, mučnem trpljenji danes v sredo, dne 29. novembra, ob 1/12. uri dopoludne, v 74. letu, previden s svetimi zakramenti za umirajoče, Bogu vdano in mirno v Gospodu zaspal.

Pozemski ostanki predražega umrlega se bodo v petek, dne 1. decembra, ob 1/3. uri popoldne v hiši žalosti, Poljanska cesta št. 15, svečano blagoslovili in potem na pokopališču pri sv. Krištofu v rodbinsko rakev k večnemu počitku položili.

Sv. maše zadušnice brale se bodo v farni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 29. novembra 1899.

(2149)

F. Cassermann

krojač za civilne in raznovrstne uradniške uniforme

In poverjeni zalagatelj ces. kr. unif. blagajne drž. železnice uradnikov

Ljubljana, Selenburgove ulice št. 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje civilnih oblek in napre-močljivih havelokov po najnovejši fa-čoni in najpovoljnejših cenah. Angleško, francosko in tuzemsko robo ima na skladišču.

Gospodom uradnikom se pripo-roča za izdelovanje vsakovrstnih uni-form ter preskrbuje vse zraven spa-dajoče predmete, kakor: sablje, meče, klobuke itd., gospodom c. kr. justič-nim uradnikom pa za izdelavanje

talarjev in baretov. 48

Darila za vsako priliko!

Frid. Hoffmann

urar

v Ljubljani, Dunajska cesta

priporoča svojo naj-večjo zalogo vseh vrst

žepnih ur

zlatih, srebrnih, iz tule, jekla in nikla, kakor tudi stenskih ur, budilk in salon-skih ur, vse samo dobre do najfinejše kvalitete po nizkih cenah.

Novosti v žepnih in sten-skih urah so vedno v zalogi. 48

Popravila se izvršujejo najtočneje.

Priporočava

(21-275)

Kulmbaško sladno pivo

pastelizovano v steklenicah

znano po svojih izvrstnih učinkih.

Kavčič & Lilleg

v Ljubljani, v Prešernovih uložah.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1899. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga** **doz** **Trbiž**. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ansee, Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, čez Amstetten na Dunaj. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih v Linc. — Ob 11. uri 50 m. dopoludne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 2 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzenj, Marijine vare, Heb, Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten. — **Proga v Novo mesto in v Kočevje**. Osonni vlaki: Ob 6. uri 4 m. zjutraj, ob 1 uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga iz Trbiža**. Ob 5. uri 46 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Lipskega, Prago, Francovih varov, Karlo-vih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Ausseca, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. — Ob 11. uri 17 m. dopo-ludne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Linca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 57 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfesta Pontabla. — Ob 9. uri 6 m. zvečer osonni vlak z Dunaja Solnograda, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pon-tabla. V oktobru in aprilu ob nedeljah in praznikih iz Linca. — **Proga iz Novega mesta in Kočevja**. Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 48 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik**. Ob 7. uri 23 m. zjutraj, ob 2 uri 5 m. popoldne, ob 6 uri 10 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika**. Ob 6. uri 55 m. zjutraj, ob 11. uri 8 m. dopoludne, ob 6. uri 10 m. zvečer. (1206)

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

in Sv. Petra cesta št. 4

prodajata (2136-2)

vse v zalogi nahajajoče se konfekcijske predmete po znižani ceni.

Redilni beljak.

Učenca

iz dobre hiše, 14 let starega, sprejemem takoj.

F. Skušek (2127-3)

trgovina z mešanim blagom v Metliki.

Mlad

trgovski pomočnik

sprejme službo s 1. januarjem 1900 kje na deželi, in sicer v trgovini z mešanim bla-gom in železnino. (2152-1)

Ponudbe naj se blagovoljno pošljejo uprav-ništvu „Slov. Naroda“ pod znamko „Zvest“.

Potnik

za Kranjsko špecerijske stroke se proti plači in proviziji takoj sprejme.

Pismene ponudbe z navedbo referenc prosijo se vpsolati pod „Potnik“ upravništvu „Slov. Naroda“. (2151-1)

Kavarna

v Idriji, obstoječa že okoli 80 let, odda se v najem s hišo vred, nahaja-jočo se na jako ugodnem mestu in pri-pravno tudi za kako drugo podjetje.

Natančnejša pojasnila daje posestnica Ivana Serjun v Idriji. (2148-1)

Št. 2643.

(2154)

Jubilejske ustanove.

Podpisana zbornica razpisuje za leto 1899 osemnajst cesar Franc Jožefovih ustanov, 8 po 25 glid. in 10 po 10 glid. za onemogle obrtnike vojvodine Kranjske in 5 cesarice Elizabete ustanov po 20 glid. za onemogle uboge udove kranjskih obrtnikov. Prošnje naj se pošljejo zbornici do 15. decembra 1899. Priloži naj se jim ob župnijskega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj obrt samostojno izvrševal, da zdaj zaradi onemo-glosti ne more več delati in da je ubog, oziroma da je prositeljica onemogla uboga udova bivšega samostojnega obrtnika.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1899.

Trgovinska in obrtna zbornica za Kranjsko.

Specialist za razglednice

Ravnokar so došle nove razglednice

s svilo vezene in najfinejše izdelane. (2139-2)

Samoprodaja

M. Meiringer

trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami

Ljubljana, Glavni trg 11.

Specialist za razglednice

TROPON

Redilni beljak.

1 kilo Tropona ima isto redilno vrednost, kakor 5 kil najboljšega govejega mesa ali 180—200 jajc. Tropon se spremeni v te-le-su neposredno v kri in mišičevni tvarino, ne da bi tvoril mast. Tropon ima torej, ako se redno zavziva, za posledico, da se izdatno okrepcajo moči pri zdravih in bol-nih, in se more mešati mej vsako jed, ne da bi škodoval njih lastnemu okusu. Jako nizka cena Tropona omogočuje vsakomur, (1909) da si ga lahko omisli. (7)

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Tovarna za Tropon, Mülheim-Ren.

Glavni zastop za Avstro-Ogersko:

M. Winckler, Wien 5, Wien-Strasse 55.

• Vzorci na zahtevanje poštine prosto. •

S tem uljudno naznanjam slav. p. n. občinstvu, da je moja trgovina s suknom založena z najnovejšim blagom

za jesensko in zimsko sezono.

Imam tudi največjo zalogo Krenner-jevega blaga iz Škofje loke, domač izdelek najboljših vrst

Priporočam se slav. p. n. občin-stvu za mnogobrojen obisk z velespoštovanjem 48

Hugo Ihl.

Suknenih ostankov vedno veliko v zalogi.